

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 23 grudnia 2015 roku - nr (...) - Ko - Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. stwierdził, że S. M. jako pracownik płatnika składek C. W. (1) nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu, wypadkowemu od dnia 1 sierpnia 2015 roku. W uzasadnieniu decyzji ZUS podniósł, że S. M. po krótkim okresie zatrudnienia stała się niezdolna do pracy z powodu ciąży od dnia 25 sierpnia 2015 roku. Pracodawca wykazał za okres od 25 sierpnia 2015 roku do 26 września 2015 roku wynagrodzenie za czas niezdolności ubezpieczonej do pracy (33 dni), a następnie S. M. wystąpiła

z roszczeniem o wypłatę zasiłku chorobowego z tytułu zatrudnienia. W toku postępowania kontrolnego ZUS ustalił, że S. M. miała zostać zatrudniona na czas określony od 1 sierpnia 2015 roku do 31 lipca 2017 roku z wynagrodzeniem w wysokości 4.950,00 zł brutto oraz premią uznaniową w wysokości 15 % wynagrodzenia brutto na stanowisku telepracownika - grafika kreatywnego. Zdaniem ZUS na dzień spisania umowy o pracę C. W. (2) nie zgłosił do (...) czynności, które miały być wykonywane, a wnioskodawczyni nie miała doświadczenia zawodowego na podobnym stanowisku. Wcześniej płatnik nie zatrudnił nikogo na takim stanowisku. Nie dawał też ogłoszeń o pracę.

Wskazał, że zna wnioskodawczynię, ponieważ kiedyś zamawiał u niej materiały reklamowe. Zdaniem ZUS brak jest dowodów potwierdzających rzeczywiste wykonywanie pracy przez S. M.. Stanowisko określone w umowie o pracę miało zostać utworzone celowo dla S. M. na krótko przed zdarzeniem - roszczeniem o wypłatę zasiłku chorobowego. Istniejąca dokumentacja została zaś sporządzona tylko na potrzeby uwiarygodnienia nieistniejącego stosunku pracy. Zdaniem ZUS umowa o pracę została sporządzona dla pozorów, a zgłoszenie do ubezpieczeń miało charakter fikcyjny i nie było potrzeby gospodarczej zatrudnienia wnioskodawczyni. Zgłoszenie wnioskodawczyni do ubezpieczeń było w ocenie ZUS podyktowane interesem prywatnym i miało służyć jedynie uzyskaniu świadczeń z ubezpieczenia społecznego z dodatkowego tytułu.

/decyzja – w nieponumerowanych aktach ZUS/

Odwołanie od ww. decyzji w dniu 1 lutego 2016 roku złożyła pełnomocnik wnioskodawczyni wnosząc o zmianę zaskarżonej decyzji i ustalenie podlegania obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym. Podniosła, że od dnia 2 kwietnia 2014 roku odwołująca prowadziła działalność gospodarczą, w ramach której nawiązała współpracę z C. W. (2). Ponadto jest z wykształcenia grafiką komputerową, co jest zgodne z charakterem pracy, którą rozpoczęła w dniu 1 sierpnia 2015 roku. Kontynuowanie współpracy w ramach stosunku pracy miało być korzystniejsze ekonomicznie dla obu stron. Ponadto wnioskodawczyni nadal prowadziła działalność gospodarczą, więc nie musiała zawierać umowy o pracę w celu uzyskania świadczeń z ubezpieczeń społecznych. Wnioskodawczyni wykonywała pracę w domu przy użyciu swojego sprzętu komputerowego oraz oprogramowania, co uwzględniało również jej wynagrodzenie.

/odwołanie - k. 2 - 4/

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 15 lutego 2016 roku pełnomocnik organu rentowego wniósł o jego oddalenie, podtrzymując swoje stanowisko. Podniósł, że rzeczywistym celem zawarcia umowy o pracę z S. M. nie był zamiar świadczenia pracy, ale skonstruowanie okoliczności faktycznych świadczących o jej wykonywaniu. Zdaniem ZUS umowa o pracę zawarta została w celu obejścia prawa, co oznacza jej sprzeczność z zasadami współzycia społecznego.

/odpowiedź na odwołanie - k. 24 - 25 verte/

W toku postępowania strony podtrzymały swoje stanowiska w sprawie. Pełnomocnik wnioskodawczyni poparła odwołanie. Pełnomocnik organu rentowego wniósł o oddalenie odwołania. Płatnik C. W. (2) przyłączył się do stanowiska wnioskodawczyni.

/stanowisko zainteresowanego – e-protokół z dnia 27 czerwca 2016 roku - 00:01:04

- 00:05:12 - płyta - k. 49; stanowiska stron – e-protokół z dnia 16 listopada 2016 roku
- 00:30:14 - 00:36:53 - płyta - k. 70/

Sąd Okręgowy w Łodzi ustalił następujący stan faktyczny:

C. W. (2) prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą (...) od 1 grudnia 2006 roku. Głównym przedmiotem działalności jest działalność agentów specjalizujących się w sprzedaży określonych towarów. Płatnik zajmuje się pozyskiwaniem klientów dla 2W sp. z o.o. zajmującej się dystrybucją lakierów i akcesoriów lakierniczych. Szuka ich bezpośrednio oraz przez Internet.

/zeznania płatnika - e-protokół z dnia 16 listopada 2016 roku - 00:16:50 - 00:17:05 - płyta - k. 70 w zw. z e-protokół z dnia 27 czerwca 2016 roku - 00:26:36 - 00:29:18 - płyta - k. 49, wydruk z (...) k. 58, podatkowa księga przychodów i rozchodów - koperta - k. 60/

C. W. (2) od 2014 roku kupuje domeny i serwery.

/zeznania płatnika - e-protokół z dnia 16 listopada 2016 roku - 00:16:50 - 00:17:05 - płyta - k. 70 w zw. z e-protokół z dnia 27 czerwca 2016 roku - 00:49:04 - 00:49:40 - płyta - k. 49, faktury - koperta - k. 60

W dniu 1 sierpnia 2015 roku S. M. podpisała z C. W. (2) prowadzącym działalność pod nazwą (...) umowę o telepracę na czas określony - do dnia 31 lipca 2017 roku. Zgodnie z umową wnioskodawczyni miała zostać zatrudniona na stanowisku telepracownika i wykonywać pracę grafika komputerowego. Pracę miała rozpocząć od dnia 3 sierpnia 2015 roku. Miejszem wykonywania pracy miała być ul. (...) w Ł.. Praca miała być świadczona poza zakładem pracy, z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej w rozumieniu przepisów, dotyczących świadczenia usług drogą elektroniczną. T. zobowiązywał się do przekazywania pracodawcy wyników swojej pracy, za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej, w tym w szczególności za pośrednictwem poczty elektronicznej. Umówione wynagrodzenie zasadnicze miało wynieść 4950 zł brutto miesięcznie. Dodatkowo przewidziana była premia uznaniowa w wysokości 15 % wynagrodzenia brutto.

/okoliczności bezsporne, a nadto: umowa o pracę - k. 1 część B akt osobowych - koperta - k. 60/

Wnioskodawczyni miała zgodnie z umową używać do celów służbowych, związanych z wykonywaniem telepracy prywatnego komputera wraz z osprzętem i oprogramowaniem.

/okoliczności bezsporne, a nadto: umowa - k. 1b część B akt osobowych - koperta - k. 60/

Sporządzony został pisemny zakres obowiązków wnioskodawczyni obejmujący: zdalne opracowywanie graficzne materiałów firmowych i promocyjnych dla produktów, m. in. katalogów, folderów, ulotek, banerów reklamowych itp., przygotowywanie materiałów do druku, kontakt i współpracę z drukarniami, rzetelność i dotrzymywanie uzgodnionych terminów.

/okoliczności bezsporne, a nadto: zakres obowiązków - k. 1a część B akt osobowych - koperta - k. 60/

Orzeczeniem lekarskim z dnia 1 sierpnia 2015 roku nie stwierdzono u S. M. przeciwwskazań do wykonywania pracy na stanowisku grafika komputerowego.

/okoliczności bezsporne, a nadto: zaświadczenie - k. 4 część B akt osobowych - koperta - k. 60/

S. M. ukończyła wzornictwo w Wyższej Szkole (...)

i (...) uzyskując tytuł magistra sztuki

/okoliczności bezsporne, a nadto: dyplom - k. 2 część A - koperta - k. 60/

Wnioskodawczyni została zgłoszona przez płatnika składek do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych, tj. ubezpieczenia emerytalnego, rentowych, chorobowego i wypadkowego oraz ubezpieczenia zdrowotnego z pracowniczym kodem ubezpieczenia od dnia 1 sierpnia 2015 roku.

/okoliczność bezsporna/

W dniu 24 sierpnia 2015 roku wnioskodawczyni złożyła wniosek o udzielenie urlopu w dniu 25 sierpnia 2015 roku z powodu wizyty u lekarza.

/okoliczności bezsporne, a nadto: podanie o urlop - k. 5 część B akt osobowych - koperta - k. 60/

Wnioskodawczyni w dniu 24 sierpnia 2015 roku miała wizytę u ginekologa, która potwierdziła 9 tydzień ciąży. Ostatnią miesiączkę miała w dniu 17 czerwca 2015 roku.

/okoliczności bezsporne, a nadto: karta wizyty - k. 6 część B akt osobowych - koperta - k. 60, dokumentacja medyczna - koperta - k. 53, karta przebiegu ciąży - k. 41 - 42/

Wnioskodawczyni na wizytę u lekarza w dniu 24 sierpnia 2015 roku zgłosiła się z powodu krwotoku.

/zeznania wnioskodawczyni - e-protokół z dnia 16 listopada 2016 roku - 00:06:30 - 00:07:45 - płyta - k. 70/

W dniu 25 sierpnia 2015 roku wnioskodawczyni miała wykonywane badania.

/karta przebiegu ciąży - k. 41 - 42/

Ciąża była zagrożona z powodu stwierdzonego krwiaka. Wnioskodawczyni nie mogła pracować przy komputerze.

/zeznania wnioskodawczyni - e-protokół z dnia 16 listopada 2016 roku - 00:03:30 - 00:03:37 - płyta - k. 70 w zw. z e-protokół z dnia 27 czerwca 2016 roku - 00:16:33 - 00:17:55; 00:19:59 - 00:21:44 - płyta - k. 49; karta wizyty - k. 6 część B akt osobowych - koperta - k. 60, dokumentacja medyczna - koperta - k. 55/

S. M. otrzymała zwolnienia lekarskie na okres od 25 do 31 sierpnia 2015 roku, a następnie od 1 do 26 września 2015 roku. Za kolejne okresy zwolnień lekarskich od dnia 27 września 2015 roku wnioskodawczyni wystąpiła o wypłatę zasiłku chorobowego z tytułu zatrudnienia.

/okoliczności bezsporne, a nadto: zestawienia - koperta - k. 60, dokumentacja medyczna - koperta - k. 55/

Wnioskodawczyni urodziła dziecko w dniu 9 lutego 2016 roku.

/okoliczności bezsporne, a nadto: zaświadczenie - k. 37, akt urodzenia - k. 38/ dokumentacja medyczna - koperta - k. 53/

Zgodnie z listą płac za sierpień 2015 roku S. M. miało zostać przyznane wynagrodzenie za pracę w wysokości 3.515,93 zł netto, a za wrzesień 2015 roku 3055,67 zł netto.

/listy płac w aktach osobowych - koperta - k. 60; zestawienie - k. 59/

C. W. (2) w dniach: 20 października 2015 roku oraz 21 września 2015 roku dokonał dwóch przelewów na rzecz Urzędu Skarbowego odpowiednio w wysokości: 313,00 zł i 371,00 zł. W dniu 31 sierpnia 2015 roku przelał na konto S. M. kwotę 3515,93 zł.

/potwierdzenia przelewów w aktach osobowych - koperta - k. 60/

S. M. od 2 kwietnia 2012 roku do chwili obecnej prowadzi własną działalność gospodarczą pod nazwą (...) D., której przedmiotem jest projektowanie graficzne. Przed podpisaniem umowy o pracę z C. W. (2) nie była zatrudniona na podstawie umowy o pracę. Prowadzona działalność gospodarcza nie była zawieszana, również po dniu 1 sierpnia 2015 roku. Miejszem jej wykonywania było miejsce zamieszkania wnioskodawczynie. Jest to działalność internetowa. Zlecenia były wykonywane dla osób prywatnych i podmiotów gospodarczych. Za wykonaną usługę wystawiane były faktury. Dochody z działalności nie były i nie są duże. Wnioskodawczynie nie miała wielu zamówień przed podjęciem pracy.

/zeznania wnioskodawczynie - e-protokół z dnia 16 listopada 2016 roku - 00:03:30 - 00:03:37 - płyta - k. 70 w zw. z e-protokół z dnia 27 czerwca 2016 roku - 00:05:12 - 00:08:06; - 00:21:44 - 00:24:19 - płyta - k. 49, wydruk z (...) k. 13 akt ZUS, księga przychodów i rozchodów za 2015 roku - koperta - k. 62/

W okresie po podpisaniu umowy o pracę z C. W. (2) wnioskodawczynie nie wykonywała usług na rzecz innych podmiotów.

/zeznania wnioskodawczynie - e-protokół z dnia 16 listopada 2016 roku - 00:03:30 - 00:03:37 - płyta - k. 70 w zw. z e-protokół z dnia 27 czerwca 2016 roku - 00:24:19 - 00:25:58 - płyta - k. 49; księga przychodów i rozchodów za 2015 roku - koperta - k. 62/

W dniu 1 sierpnia 2015 roku wnioskodawczynie zaksięgowała usługę wykonaną we wcześniejszym okresie.

/zeznania wnioskodawczynie - e-protokół z dnia 16 listopada 2016 roku - 00:05:00 - 00:05:30 - płyta - k. 70; księga przychodów i rozchodów za 2015 roku - koperta - k. 62/

Na miejsce wnioskodawczynie nie został zatrudniony inny pracownik. Od momentu podpisania umowy o pracę z odwołującą C. W. (2) nie zatrudniał innych pracowników.

/zeznania płatnika - e-protokół z dnia 16 listopada 2016 roku - 00:16:50 - 00:17:05 - płyta - k. 70 w zw. z e-protokół z dnia 27 czerwca 2016 roku - 00:44:45 - 00:45:41 - płyta - k. 49, zestawienie - k. 59/

C. W. (2) nie rozważał zatrudnienia osoby za pośrednictwem Urzędu Pracy, ponieważ nie chciał być zmuszony do zatrudniania takiej osoby przez dwa lata.

/zeznania płatnika - e-protokół z dnia 16 listopada 2016 roku - 00:16:50 - 00:17:05 - płyta - k. 70 w zw. z e-protokół z dnia 27 czerwca 2016 roku - 00:45:41 - 00:49:04 - płyta - k. 49, zestawienie - k. 59/

C. W. (2) współpracuje obecnie z firmą, która zajmuje się usługami reklamowymi na jego rzecz. Za usługi reklamowe płatnik zapłacił wynagrodzenie w 2015 roku.

/zeznania płatnika - e-protokół z dnia 16 listopada 2016 roku - 00:22:19 - 00:28:51 - płyta - k. 70/

Gdyby wnioskodawczynie wykonała na rzecz C. W. (2) objęte umową o pracę usługi w ramach prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej kosztowałyby to ok. 700 zł.

/zeznania wnioskodawczynie - e-protokół z dnia 16 listopada 2016 roku - 00:03:30 - 00:03:37 - płyta - k. 70 w zw. z e-protokół z dnia 27 czerwca 2016 roku - 00:21:44 - 00:24:19 - płyta - k. 49/

W okresie od 3 do 24 sierpnia 2015 roku wnioskodawczynie wysyłała do C. W. (2) maile informujące o rozpoczęciu (ok. godziny 8) i zakończeniu pracy (ok. godziny 16). W mailach pisała również o tworzeniu projektów ulotki, wizytówki, katalogu, zbieraniu informacji i materiałów do tworzenia stron internetowych.

/wydruki maili - koperta - k. 60, wydruki maili - k. 10 - 23/

W dniu 24 sierpnia 2015 roku wnioskodawczynie potwierdziła rano swoją obecność. Natomiast w ostatnim mailu z dnia 24 sierpnia 2015 roku napisała do C. W. (2):

„ Dzisiaj trwał ciąg dalszy przygotowań przesłanych materiałów. Kończę pracę na dzisiaj. Do środy”.

/wydruki maili - k. 12 i 16/

Wnioskodawczynie nie powróciła do pracy po porodzie. Nie rozwiązała do chwili obecnej umowy o pracę z C. W. (2).

/zeznania wnioskodawczynie - e-protokół z dnia 16 listopada 2016 roku - 00:08:10 - 00:08:35 - płyta - k. 70/

Sąd ustalił stan faktyczny na podstawie powołanych dowodów w postaci dokumentów znajdujących się w aktach sprawy, w tym w aktach ZUS oraz częściowo na podstawie zeznań wnioskodawczynie oraz płatnika C. W. (2), który przyłączył się do stanowiska S. M..

Sąd nie dał wiary złożonym w sprawie przez strony zeznaniom, w zakresie w jakim twierdziły, że zgodnym zamiarem stron było zawarcie umowy o pracę w dniu 1 sierpnia 2015 roku oraz że na podstawie tej umowy wnioskodawczynie miała świadczyć na rzecz C. W. (2) telepracę obejmującą grafikę komputerową i tworzenie materiałów reklamowych.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że niewiarygodne są zeznania wnioskodawczynie, że w chwili podpisywania umowy o pracę nie wiedziała o ciąży. Przeczy temu dokumentacja medyczna, z której wynika, że w dniu wizyty lekarskiej, czyli 24 sierpnia 2015 roku wnioskodawczynie była w 9 tygodniu ciąży. W dalszej dokumentacji ze Szpitala (...) sp. z o.o. znajduje się natomiast zapis, że ostatnia miesiączka wnioskodawczynie miała miejsce w dniu 17 czerwca 2015 roku.

Świadomość ciąży nie przesądza oczywiście o braku zamiaru zawarcia umowy o pracę, ale nie jest jedyną nieścisłością w zeznaniach wnioskodawczynie.

Niezrozumiałym jest bowiem, dlaczego z maili kierowanych do rzekomego pracodawcy wynika, że w dniu 24 sierpnia 2015 roku, czyli w dniu wizyty lekarskiej, na którą wnioskodawczynie miała zgłosić się zaniepokojona nagłym krwotokiem, potwierdziła swoją poranną obecność w pracy, a w ostatnim mailu z tego dnia poinformowała jedynie o normalnym wykonywaniu swoich obowiązków oraz pożegnała się wskazując, że do pracy wróci w środę.

Z akt osobowych wynika natomiast, że wniosek urlopowy w związku z planowaną wizytą u lekarza wnioskodawczynie złożyła właśnie w dniu 24 sierpnia 2015 roku. Wizyta zaś miała się odbyć w dniu 25 sierpnia 2015 roku. Wniosek ten został złożony bezpośrednio do akt osobowych z własnoręcznym podpisem wnioskodawczynie. Nie został przekazany drogą elektroniczną, choć ze względu na specyfikę telepracy był to główny sposób komunikacji stron umowy. Płatnik zeznał, że tylko kilkakrotnie odwiedził wnioskodawczynie.

Z przytoczonych wyżej okoliczności wynika w ocenie Sądu, że wymiana maili miała służyć jedynie uwiarygodnieniu wykonywania pracy, której wnioskodawczynie faktycznie nie świadczyła. Służył temu również wniosek urlopowy, który złożony mógł zostać do akt w dowolnej chwili. Trudno wyobrazić sobie bowiem, aby w dniu, w którym wnioskodawczynie dostała krwotoku i zjawiała się u lekarza normalnie wykonywała swoje obowiązki.

Planowana wizyta odbyła się w dniu 24 sierpnia 2015 roku. Wizyta ta potwierdziła 3 miesiąc ciąży. W dniu 25 sierpnia 2015 roku wnioskodawczynie była już poddawana badaniom. Nie ma zapisu wizyty u lekarza z tego dnia. Od tej daty wnioskodawczynie była już na zwolnieniu lekarskim.

Zdaniem Sądu S. M. w rzeczywistości nie pracowała u C. W. (2). Niejasne są okoliczności rozpoczęcia współpracy stron umowy. Rzekomo mieli się oni poznać na 2 lata przed zawarciem umowy o pracę w związku z wykonywaniem usług na rzecz płatnika w ramach prowadzonej przez wnioskodawczynię działalności gospodarczej. Strona nie przedstawiła jednak żadnych dowodów na tę okoliczność, mimo że wnioskodawczyni twierdzi, że za każdą usługę wystawiała faktury.

Wnioskodawczyni nie zawiesiła prowadzonej działalności w związku z rozpoczęciem pracy. Jeszcze w dniu spisania umowy na konto wnioskodawczyni wpłynęło wynagrodzenie za wykonaną wcześniej usługę. Nieprzekonujące są tłumaczenia, że zatrudnienie wnioskodawczyni było dla C. W. (2) bardziej opłacalne niż płacenie za kolejne zlecenia wykonywane przez wnioskodawczynię w ramach prowadzonej działalności gospodarczej. Strony nie przedstawiły żadnych dowodów, że przed zawarciem umowy o pracę rzeczywiście współpracowały już ze sobą. Sama wnioskodawczyni przyznała jednak, że koszt takich usług to ok. 700,00 zł. Uzyskiwane przez nią w toku prowadzonej działalności dochody też były znacząco niższe niż wynagrodzenie zaproponowane w umowie o pracę. Płatnik zeznał ponadto, że nie rozważał innej formy współpracy, ani zatrudnienia kogoś przez Urząd Pracy, ponieważ to obligowałoby go do zatrudnienia takiej osoby na 2 lata, podczas gdy przecież właśnie na taki okres miała zostać zatrudniona wnioskodawczyni.

Podkreślenia wymaga ponadto, że obecnie płatnik zdecydował się na taką formę współpracy z zewnętrznym podmiotem, pomimo że z formalnego punktu widzenia nadal ma zawartą umowę o pracę z wnioskodawczynią.

Sąd pominął również zeznania wnioskodawczyni i płatnika w zakresie, w jakim określały one zakres rzekomych obowiązków S. M. oraz przedmiot rzeczywiście wykonanej w krótkim okresie zatrudnienia pracy. Zeznania były bowiem w tym zakresie bardzo ogólne i nieoparte dodatkowym materiałem dowodowym. Trudno uzasadnić tak niedoprecyzowanym wynikiem pracy relatywnie wysokie wynagrodzenie, przewyższające wynagrodzenia za tę samą pracę uzyskiwane w ramach prowadzonej działalności gospodarczej. Odwołująca oraz płatnik wyjaśnili, że wnioskodawczyni została zatrudniona, gdyż miała zajmować się projektowaniem szaty graficznej pod konkretne zamówienia strony internetowej. Jednocześnie wskazali, że nie zajęła się ostatecznie tym projektem, ponieważ stała się niezdolna do pracy z powodu choroby. Od momentu podpisania umowy miała zaś pracować na projektem folderu oraz 2 wizytówek. Strony nie przedstawiły jednakże żadnych dowodów potwierdzających dokonanie przez skarżącą powyższych czynności. Ich zeznania są niewiarygodne także z uwagi na okoliczność, że w okresie nieobecności wnioskodawczyni, płatnik nie zatrudnił innego pracownika, któremu powierzyłby czynności skarżącej.

Płatnik często zasłaniał się niepamięcią co do nazwy stanowiska zajmowanego przez wnioskodawczynię. Miał również trudności ze wskazaniem, w jakim charakterze zatrudniony był wcześniejszy pracownik. Strony nie wyjaśniły również, dlaczego praca miała zostać rozpoczęta dopiero od dnia 3 sierpnia 2015 roku. Z kalendarza wynika natomiast, że umowa o pracę została spisana w sobotę.

Z uwagi na wewnętrzną sprzeczność i niespójność materiału dowodowego przedstawionego przez reprezentowaną przez fachowego pełnomocnika wnioskodawczynię Sąd uznał, że nie można uznać jakiegokolwiek aktywności S. M. jako pracownika.

C. W. (2) jako strona postępowania złożył dokumentację osobową wnioskodawczyni, która w ocenie Sądu została sporządzona jedynie na potrzeby uwiarygodnienia nieistniejącego stosunku pracy. Dowodem na faktycznie istniejący stosunek zatrudnienia nie jest również potwierdzenia dokonywanego na rzecz wnioskodawczyni przelewu, podczas gdy nie ma żadnych dowodów na świadczenie przez nią pracy. Kwoty 3515,93 zł nie można zatem uznać za przelaną tytułem wynagrodzenia za pracę. Niewiarygodne i nieudowodnione są też twierdzenia płatnika, że drugie wynagrodzenie zostało wypłacone „do ręki”.

Poza tym twierdzeniom odwołującej i płatnika co realnego charakteru zawartej umowy przeczy okoliczność, że C. W. (2) podczas przesłuchania na rozprawie w dniu

16 listopada 2016 roku nie potrafił wyjaśnić kiedy wnioskodawczyni powróci do pracy, do kiedy będzie przebywać na urlopie w związku z urodzeniem dziecka.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, co następuje:

Odwołanie S. M. nie zasługuje na uwzględnienie i jako takie podlega oddaleniu.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 8 ust. 1, art. 11 ust. 1 oraz art. 12 ust 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (t. j. Dz. U. z 2016 roku, poz. 963 ze zm.) obowiązkowym ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu - podlegają pracownicy, czyli osoby fizyczne pozostające w stosunku pracy, w okresie od nawiązania stosunku pracy do dnia jego ustania.

Jak stanowi art. 1 ust 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (t. j. Dz. U. z 2016 roku, poz. 372 ze zm.) osobom objętym ubezpieczeniem społecznym przysługują świadczenia pieniężne na warunkach i wysokości określonych ustawą w razie choroby i macierzyństwa.

W myśl art. 4 w ust 1 pkt 1 ustawy zasiłkowej ubezpieczony nabywa prawo do zasiłku chorobowego po upływie 30 dni nieprzerwanego ubezpieczenia chorobowego, jeżeli podlega obowiązkowo temu ubezpieczeniu. Od pierwszego dnia ubezpieczenia chorobowego prawo do zasiłku chorobowego przysługuje, zgodnie z ust. 3 pkt 3 powołanego przepisu, ubezpieczonym obowiązkowo, którzy mają wcześniej co najmniej 10-letni okres obowiązkowego ubezpieczenia chorobowego.

Kwestią sporną w rozpoznawanej sprawie było, czy S. M. podlega ubezpieczeniom społecznym jako pracownik płatnika składek C. W. (2) prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą (...).

O uznaniu stosunku łączącego strony za stosunek pracy rozstrzygają przepisy prawa pracy.

Zgodnie z art. 22 § 1 Kodeksu pracy przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca – do zatrudnienia pracownika za wynagrodzeniem. O tym, że strony zawarły umowę o pracę nie decyduje zatem samo formalne jej spisanie, lecz faktyczne i rzeczywiste realizowanie elementów charakterystycznych dla stosunku pracy. Jedną z najważniejszych cech pracy świadczonej w ramach stosunku pracy jest podporządkowanie pracownika.

Najistotniejszymi elementami stosunku pracy są: dobrowolność zobowiązania, obowiązek pracownika świadczenia pracy osobiście, w sposób ciągły, podporządkowany poleceniom pracodawcy, który jest obowiązany do wynagrodzenia pracownika za świadczoną na jego rzecz pracę, ponoszenie ryzyka gospodarczego, produkcyjnego i osobowego przez pracodawcę, staranne działanie w procesie pracy. Jak zważył Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 28 października 1998 roku (sygn. akt I PKN 416/98, publ. OSNAPiUS 1999, nr 24, poz. 775) brak bezwzględnego obowiązku osobistego świadczenia pracy wyklucza możliwość zakwalifikowania stosunku prawnego jako umowy o pracę (tak SN w wyroku z dnia 28.10.1998 r, I PKN 416/98). Zgodnie z art. 80 k.p. wynagrodzenie przysługuje pracownikowi za wykonaną pracę, a nie jej rezultat. Pracodawca może również wymierzać określone przepisami prawa pracy kary w ramach odpowiedzialności porządkowej.

Art. 22 § 1¹ k.p. wskazuje, że zatrudnienie w warunkach określonych w § 1 jest zatrudnieniem na podstawie stosunku pracy, bez względu na nazwę zawartej przez strony umowy. Jak trafnie przyjął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 7 kwietnia 1999 roku (I PKN 642/98, OSNAPiUS 2000, nr 11, poz. 417) nazwa umowy nie ma znaczenia, jeżeli nawiązany stosunek pracy ma cechy wskazane w art.22 § 1 k.p.

Mając na uwadze dotychczas poczynione rozważania prawne należy podkreślić, że w realiach niniejszej sprawy Sąd Okręgowy w celu dokonania kontroli prawidłowości zaskarżonej decyzji organu rentowego musiał zatem badać, czy

pomiędzy wnioskodawczynią i płatnikiem istotnie doszło do nawiązania i realizacji stosunku pracy w warunkach określonych w art. 22 § 1 k.p, a z uwagi na nazwę tej umowy, czy była realizowana w systemie telepracy.

W tym miejscu wskazać należy, że w dodanym rozdziale IIa Kodeksu pracy uregulowano zatrudnienie w formie telepracy. Zgodnie z art. 67⁵ § 1 k.p. praca może być wykonywana regularnie poza zakładem pracy, z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej w rozumieniu przepisów o świadczeniu usług drogą elektroniczną (telepraca). W § 2 art. 67⁵ k.p. postanowiono zaś, że telepracownikiem jest pracownik, który wykonuje pracę w warunkach określonych w § 1 i przekazuje pracodawcy wyniki pracy, w szczególności za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej.

Dla rozpoznania niniejszej sprawy istotne jest to, że w cytowanym artykule ustawodawca nie odnosi się do stosunku pracy, a jedynie do pracy oraz sposobu i miejsca jej wykonania. Telepraca nie jest nowym, innym stosunkiem pracy, od uregulowanego w art. 22 § 1 k.p. Jest ona jedynie rodzajem lub sposobem jej wykonywania przy użyciu środków technologii informatycznej w ramach umowy lub stosunku pracy, w którym praca, która mogłaby być wykonywana na terenie zakładu pracodawcy, jest przeniesiona do regularnego wykonywania poza ten teren. Chodzi tu więc o rodzaj pracy umożliwiający, po pierwsze, jej wykonywanie poza terenem zakładu pracodawcy po drugie, przekazanie jej wyników przy użyciu technologii informatycznej. Taką definicję telepracy zawiera Europejskie Porozumienie Ramowe w sprawie telepracy zawarte dnia 16 lipca 2002 roku przez europejskich partnerów społecznych na podstawie art. 139 TWE (www.etuc.org).

W tej sytuacji do Sądu należało przeprowadzenie oceny, czy analizowany stosunek prawny nosił konstytutywne cechy stosunku pracy.

Organ rentowy stanął na stanowisku, że umowa o pracę zawarta między wnioskodawczynią a płatnikiem składek C. W. (2), jest nieważna, nie doszło bowiem faktycznie do nawiązania stosunku pracy.

Dokonane w sprawie ustalenia potwierdzają stanowisko organu rentowego, że spisanie umowy o pracę przez C. W. (2) z S. M. i zgłoszenie jej do ubezpieczeń społecznych od dnia 1 sierpnia 2015 roku są czynnościami pozornymi, dokonanymi jedynie w celu uzyskania dodatkowego tytułu ubezpieczeń i skorzystania ze świadczeń z ubezpieczenia społecznego w związku z macierzyństwem.

Trudno uznać za wiarygodne twierdzenia wnioskodawczyni, że zawierając umowę o pracę nie wiedziała, że jest w ciąży. Pamiętać należy jednak, że samo przekonanie, że kobieta w ciąży zawarła umowę o pracę w celu uzyskania ochrony ubezpieczeniowej w związku chorobą i macierzyństwem w żadnym razie nie uzasadnia wyłączenia z ubezpieczeń społecznych. Ustaleniu podlegać powinno zatem, czy strony miały rzeczywisty zamiar wywołania skutków prawnych wynikających z pozornego oświadczenia woli, przy czym brak tego zamiaru dotyczy samej treści czynności prawnej (np. brak zamiaru świadczenia oznaczonej w umowie pracy) (tak też Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 10 maja 2016 roku, sygn. akt III AUa 1467/15, publ. LEX nr 2062051).

Zgodnie z art. 83 § 1 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów. Główną cechą czynności pozornej jest brak zamiaru wywołania skutków prawnych, jakie łączą się z oświadczeniem określonej treści. Zachodzi wtedy świadoma,

z góry założona sprzeczność między złożonym oświadczeniem, a realnym zgodnym zamiarem obu stron czynności prawnej. Celem zaś tego działania jest, jak słusznie wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 18 marca 2004 roku w sprawie o sygn. akt III CK 456/02 (publ. Legalis nr 68095), „upozorowanie woli stron na zewnątrz i wytworzenie przeświadczenia dla określonego kręgu (otoczenia), nie wyłączając organów władzy publicznej, że czynność o określonej treści została skutecznie dokonana”. Konsekwencją takiego działania jest uznanie takiego oświadczenia za nieważne, pozbawione cechy konstytutywności. Jeżeli oświadczenie takie zostało złożone dla ukrycia innej czynności prawnej, ważność oświadczenia ocenia się według właściwości tej czynności.

Podsumowując czynność prawna pozorna to taka, która zawiera następujące elementy:

- 1) oświadczenie musi być złożone tylko dla pozoru,
- 2) oświadczenie musi być złożone drugiej stronie,
- 3) adresat oświadczenia woli musi zgadzać się na dokonanie czynności prawnej jedynie dla pozoru.

Wskazane elementy muszą wystąpić łącznie, brak któregokolwiek z nich nie pozwala na uznanie czynności prawnej za dokonaną jedynie dla pozoru. Osoba składająca oświadczenie woli dla pozoru nie chce, aby powstały takie skutki prawne, jakie normalnie prawo łączy z tego typu oświadczeniem, ponieważ nie chce w ogóle wywoływać żadnych skutków (pozorność czysta) albo chce wywołać inne te, które wynikałyby ze złożonego przez nią oświadczenia woli (pozorność kwalifikowana). Za pozorne uznać można jedynie oświadczenia woli skierowane do określonego adresata, który zgadza się na pozorność danej czynności prawnej. Zgoda musi być wyraźna i nie budzić żadnych wątpliwości. Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 25 lutego 1998 roku (sygn. akt II CKN 816/97), publ. LEX nr 56813 „nieważność czynności prawnej z powodu pozorności złożonego oświadczenia woli może być stwierdzona tylko wówczas, gdy brak zamiaru wywołania skutków prawnych został przejawiony wobec drugiej strony tej czynności otwarcie tak, że miała ona pełną świadomość co do pozorności złożonego wobec niej oświadczenia woli i co do rzeczywistej woli jej kontrahenta i w pełni się z tym zgadza" (wyrok SN z dnia 25 lutego 1998 r., II CKN 816/97, Lex nr 56813). Zgoda drugiej strony czynności prawnej na jej pozorność musi być wyrażona najpóźniej w chwili jej dokonywania. Czynność prawna pozorna jest dotknięta nieważnością bezwzględna i nie wywołuje żadnych skutków prawnych od początku (ex tunc).

Podkreślenia wymaga przy tym, że ta sama czynność prawna nie może być równocześnie kwalifikowana jako pozorna (art. 83 § 1 k.c.) i mająca na celu obejście ustawy (art. 58 § 1 k.c.) (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 29 marca 2006 roku, sygn. akt II PK 163/05, publ. OSNP 2007, nr 5-6, poz. 71). Powołane przepisy stanowią odrębne i wykluczające się wzajemnie podstawy nieważności czynności prawnej. Czynność pozorna jest zawsze nieważna. Niekiedy ważna może być czynność ukryta. Dopiero wówczas jest możliwe badanie jej treści i celu w świetle kryteriów wyrażonych w art. 58 k.c. Nie jest więc możliwe obejście prawa poprzez dokonanie czynności prawnej pozornej (por. np. W. W., Obejście prawa jako przyczyna nieważności czynności prawnej, *Kwartalnik Prawa Prywatnego* 1999 nr 1, s. 69).

O czynności prawnej mającej na celu obejście ustawy można mówić wówczas, gdy czynność taka pozwala na uniknięcie zakazów, nakazów lub obciążeń wynikających

z przepisu ustawy i tylko z takim zamiarem została dokonana. Nie jest natomiast obejściem prawa dokonanie czynności prawnej w celu osiągnięcia skutków, jakie ustawa wiąże z tą czynnością prawną. Skoro z zawarciem umowy o pracę ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych wiąże obowiązek ubezpieczenia emerytalno-rentowego, chorobowego

i wypadkowego, podjęcie zatrudnienia w celu objęcia ubezpieczeniem i ewentualnego korzystania ze świadczeń z tego ubezpieczenia nie może być kwalifikowane jako obejście prawa. W sytuacji, gdy wolą stron zawierających umowę było faktyczne nawiązanie stosunku pracy i doszło do świadczenia pracy za wynagrodzeniem, sama świadomość jednej ze stron umowy, a nawet obu stron, co do wystąpienia w przyszłości zdarzenia uprawniającego do świadczeń z ubezpieczenia społecznego, nie daje podstawy do uznania, że umowa miała na celu obejście prawa (tak też SN w wyroku z dnia 2 lipca 2008 r., sygn. akt II UK 334/07, publ. LEX nr 531865).

Sąd Okręgowy w całości podziela stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 24 lutego 2010 roku, wydanym w sprawie o sygn. akt II UK 204/09 (Lex nr 590241), zgodnie z którym, o tym czy strony istotnie nawiązały stosunek pracy stanowiący tytuł ubezpieczeń społecznych nie decyduje samo formalne zawarcie umowy o pracę, wypłata wynagrodzenia, przystąpienie do ubezpieczenia i opłacenie składki, wystawienie świadectwa pracy, ale faktyczne i rzeczywiste realizowanie elementów charakterystycznych dla stosunku

pracy, a wynikających z art. 22 § 1 k.p. Istotne więc jest, aby stosunek pracy zrealizował się przez wykonywanie zatrudnienia o cechach pracowniczych.

Nadto Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 25 stycznia 2005 roku (II UK 141/04, OSNP 2005/15/235), stwierdza, że stronom umowy o pracę, na podstawie której rzeczywiście były wykonywane obowiązki i prawa płynące z tej umowy, nie można przypisać działania w celu obejścia ustawy (art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p.).

W uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 2010 roku w sprawie o sygn. akt I UK 43/10 (Lex nr 619658) wskazano z kolei, że umowa o pracę jest zawarta dla pozorów, a przez to nie stanowi tytułu do objęcia ubezpieczeniami społecznymi, jeżeli przy składaniu oświadczeń woli obie strony mają świadomość, że osoba określona w umowie jako pracownik nie będzie świadczyć pracy, a podmiot wskazany jako pracodawca nie będzie korzystać z jej pracy, czyli strony z góry zakładają, iż nie będą realizowały swoich praw i obowiązków wypełniających treść stosunku pracy. Skoro z zawarciem umowy o pracę ustawa z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych wiąże obowiązek ubezpieczenia emerytalnego i rentowych oraz wypadkowego i chorobowego, to podjęcie zatrudnienia w celu objęcia tymi ubezpieczeniami i ewentualnie korzystania z przewidzianych nimi świadczeń nie jest obejściem prawa.

Z powyższego jednoznacznie wynika, że motywacja skłaniająca do zawarcia umowy o pracę nie ma znaczenia dla jej ważności przy założeniu, że nastąpiło rzeczywiste jej świadczenie zgodnie z warunkami określonymi w art. 22 § 1 k.p. Tym samym nie można byłoby czynić odwołującemu zarzutów, że zawarł kwestionowaną umowę o pracę jedynie w celu uzyskania świadczeń z ubezpieczeń społecznych, pod tym jednak warunkiem, że na podstawie tej umowy realizowałaby zatrudnienie o cechach pracowniczych.

Zgodnie z poglądem wyrażonym przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 6 sierpnia 2013 roku, sygn. akt II UK 11/13 (LEX nr 1375189), jeżeli strony umowy o pracę nie zamierzają wywołać skutku prawnego w postaci nawiązania stosunku pracy, a ich oświadczenia uzewnętrznione umową o pracę zmierzają wyłącznie do wywołania skutku w sferze ubezpieczenia społecznego, to taka umowa jako pozorna jest nieważna (art. 83 § 1 k.c.).

Głównym celem zawarcia umowy o pracę winno być zatem nawiązanie stosunku pracy, a jedynie rezultatem i pośrednim celem zatrudnienia jest uzyskanie wskazanych korzyści. Podkreślić przy tym należy, że zarówno przepisy prawa pracy, prawa ubezpieczeń społecznych, jak i przepisy ustrojowe pozwalają kształtować elementy stosunku pracy zgodnie z wolą stron.

Mając na uwadze dotychczas poczynione rozważania prawne należy podkreślić, że w realiach niniejszej sprawy Sąd Okręgowy w Łodzi w celu dokonania kontroli prawidłowości zaskarżonej decyzji organu rentowego musiał ustalić zatem, czy pomiędzy wnioskodawczynią, a płatnikiem składek istotnie doszło do nawiązania i realizacji stosunku pracy w warunkach określonych w art. 22 § 1 k.p.

Zdaniem Sądu Okręgowego w Łodzi nie ma wątpliwości, że umowa o pracę spisana przez S. M. z C. W. (2) miała charakter fikcyjny. Stanowisko takie uzasadniają ustalone okoliczności faktyczne.

Wnioskodawczyni reprezentowana w niniejszym postępowaniu przez profesjonalnego pełnomocnika nie wykazała, że w ramach zawartej spornej umowy o pracę doszło do nawiązania i realizacji stosunku pracy, a zatem jej faktycznego wykonywania. Zgromadzony materiał dowodowy świadczy ponadto, że również pracodawca nie miał zamiaru zatrudnienia wnioskodawczyni, tym bardziej, że nic nie wskazuje na to, aby istniała realna potrzeba zatrudnienia wnioskodawczyni na umówionym stanowisku. Trudno precyzyjnie określić, co właściwie robiła wnioskodawczyni przez krótki okres pracy, a na jej stanowisko nikt nie został zatrudniony. Płatnik składek korzysta obecnie z usług zewnętrznego podmiotu w zakresie usług reklamowych, mimo że deklarował, że zatrudnił wnioskodawczynię właśnie po to, by z takich usług nie musieć korzystać. Deklarowane przez płatnika rozwiązanie, wbrew jego twierdzeniom, nie było jednak w żaden sposób bardziej opłacalne i nie tłumaczy, dlaczego współpraca z wnioskodawczynią nie mogła być realizowana w ramach prowadzonej przez nią działalności gospodarczej, tak jak rzekomo działo się to wcześniej.

Na S. M. spoczywał, zgodnie z art. 6 k.c. obowiązek wykazania, że wykonywała na rzecz C. W. (2) pracę pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, za wynagrodzeniem. Przetawiała jednak jedynie dokumentację, której wartość dowodowa została w toku postępowania skutecznie obalona. Trzeba również zauważyć, że pełnomocnik wnioskodawczynie nie wniosła o dopuszczenie dowodu z przesłuchania świadków, np. kontrahentów płatnika składek, którzy mogliby potwierdzić, że rzeczywiście pełniła swoje obowiązki.

Płatnik składek nie wie nawet, czy i kiedy wnioskodawczynie wróci do pracy. Oboje przyznają też, że umowa o pracę nie została rozwiązana, mimo że nic nie wskazuje na to, aby którakolwiek ze stron miała wolę kontynuowania pracy i widziała taką potrzebę. Trudno uwierzyć, że pracodawca w ogóle nie kontroluje spraw kadrowych, a pracownik nie wie nawet, czy urlop macierzyński już się skończył.

Nie zostały również przedstawione żadne informacje na temat efektów pracy wnioskodawczynie, czyli realizacji tworzonych przez nią rzekomo projektów. W istocie jedynym dowodem na świadczenie pracy miała być lakoniczna korespondencja mailowa. Wnioskodawczynie codziennie wysyłała maile tej samej treści o rozpoczęciu pracy i jej zakończeniu. Czasem bardzo ogólnie opisywała w nich, czym rzekomo zajmowała się podczas 8-godźnego dnia pracy.

W istniejącym stanie faktycznym należy stwierdzić, że strony zawierając umowę o pracę miały zamiar wywołania innych skutków prawnych niż te, które wynikają z umowy

o pracę oraz jednocześnie próbowały przez jej zawarcie wprowadzić w błąd osoby trzecie, co do dokonanej czynności.

Umowa o pracę z dnia 1 sierpnia 2015 roku ma zatem charakter pozorny, której zamiarem było jedynie umożliwienie wnioskodawczynie skorzystanie ze świadczeń z zakresu ubezpieczeń społecznych w związku z macierzyństwem od wyższej podstawy, a nie świadczenie pracy w ramach zawartej umowy. Zawarta umowa o pracę stanowić miała narzędzie do realizacji tego celu. Fikcyjne, czyli tylko pozorne zawarcie umowy o pracę, nie mogło stanowić podstawy do objęcia wnioskodawczynie obowiązkowymi ubezpieczeniami pracowniczymi.

Z uwagi na niskie dochody z prowadzonej działalności gospodarczej i opłacania niskich składek, wnioskodawczynie chciała skorzystać z dodatkowego tytułu ubezpieczeń, bardziej opłacalnego w okresie choroby i macierzyństwa. Nie miała jednak zamiaru świadczenia pracy na rzecz C. W. (2) i nigdy wynikających z umowy o pracę obowiązków faktycznie nie realizowała.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie wnioskodawczynie od decyzji ZUS I Oddziału w Ł. z dnia 23 grudnia 2015 roku.

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi wnioskodawczynie.

19 grudnia 2016 roku

M.U.